

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

FILOLOGIYA FAKULTETI

**INGLIZ TILI VA LEKSIKA-STILISTIKA
KAFEDRASI**

Хушвақова Ю.

“INGLIZ TILI”

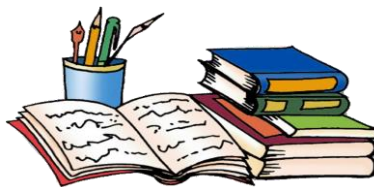
fani bo'yicha

“INGLIZ TILIDAGI UNLI VA UNDOSH

HARFLARNING O'QILISHI”

mavzusida

**AMALIY MASHG'ULOT
ISHLANMASI**

NAMANGAN - 2011

Ушбу дарс ишланмаси факультетлараро инглиз тили фани бўйича “Инглиз тилида унли ва ундош ҳарфларнинг ўқилиши” мавзуси бўйича тузилган. Унда инглиз тилидаги унли ва ундош ҳарфларнинг оғзаки ва ёзма нутқда қўлланиши ва ўзига хос хусусиятлари кўрсатиб ўтилган. Шунингдек, инглиз тилидаги унли ҳарфларнинг урғули бўғинларда тўртта тип асосида ўқилиши жадваллар асосида тушунтирилган ҳамда талаффуз машқлари берилган

Project of the practical lesson.

Theme: **The verb.**

Structures:

1. Personal impersonal forms, getting to dictionary form.
2. Transitive and intransitive verbs.
3. Personal forms as an indication of predicate
4. Simple forms of the verb in active form
5. Simple present (does).
6. Practical exercises.
7. Home reading.

Aim: Inform the students about verbs

Deepening students' knowledge in the verb.

Adding new vocabulary

Strengthening students' speaking and reading skills.

Practicing through grammar exercise.

- I. After greeting and making notes into the register about students' presence we begin warming – up activities.

Students answer question: “What is the motivation of your going abroad and studying?”

Answers can be:

I want to go and get good knowledge.

I want to study abroad because my brother studies there.

I want to work in foreign firms.

I want to continue my studies up to getting PHD there.

II. Review.

In order to check the home task I give the students small texts from “Uzbekistan and Uzbeks”.

The texts are: “Antiquity”, “Alexander the great”, “The Turkic Kaganate”. Students read those texts and tell the class the new words that they had met in the texts and find the meanings of those words in Uzbek and try to translate passages from their texts. I help them to translate the unknown texts like:

During the colonialization of Central Asia a large of people moved from Russia's internal regions into this area. The inflow of Russians into the Central Asia swelled particularly following the completion in 1899 of the Transcaspian and in 1906 of the Orenburg railways. Russians settled in towns, got jobs at enterprises or engaged in various crafts or trades.

Translation: Ўрта Осиёни босиб олиш жараёнида Русиянинг ички ноҳияларидан бу ўлкага кўплаб кишилар кўчиб кела бошлади. Русларнинг Ўрта Осиёга муттасил оўиб келиши натижасида 1899 йилда Транскаспий ва 1906 йилда Оренбург темир йўллари тезда битириб ишга туширишга олиб келди. Руслар кичик шаҳарларда яшаб, корхона ва хунармандчилик ва савдо шохобчаларидан иш топадилар..

III. Then I use different cards with yes/no questions and short answers.

Did it rain last night?

No, it did not. Yes, it rained last night.

No, it did not rain last night.

Are you studying English?
Yes, I am. (I am studying English)
No, I am not. (I am not studying English)
B) Information questions

Where does Ann live?	She lives there
Where is Karim studying?	He studies at Nam. State University.
Who(m) did they see?	They saw their teacher in the street
What is your specialty?	It's an accounting

IV. Tag questions:

You study at Nam. State University, aren't you?	Yes, I am.
Karim is at the lesson, isn't he?	Yes he is.
Rano is not a student, is she?	No, she is not.
You do not live in Namangan, do you?	Yes I do.

V. Listening

THE VERB

Teacher explains the theme using tables, and examples on the blackboard. Then he gives examples in English and Uzbek. The method comparing Uzbek and English grammar is used in explaining this theme.

Феъл бошқа тиллардаги каби инглиз тилида ҳам иш ҳаракат ёки ҳолатни ифодалайди. Инглиз тилида феъллар асосий шаклини тузилишига кўра гуруҳга ажратилади:
Тўғри феъллар. Бундай феълларнинг ўтган замон шакли ва II- сифатдош шакли феъл негизига “-d ёки-ed” қўшимчасини қўшиши билан ясалади.

M:

Ask - asked
Save – saved
Look – looked
Arrive – arrived
Hate – hated

ва нотўғри феъллар:

Уларнинг ўтган замон шакли ва II- сифатдош шакли феъл негизидagi товушларнинг ўзгариши билан ясалади.

M:

Become – became
Sing – sang
Grow – grew
Buy - bought

MODAL VERBS

«MUST»

1. Бирор-бир иш-ҳаракатнинг бажариш шартлигини мажбурлигини билдиради.
I must do this work.
We must go there tomorrow.

2. Маслаҳат, буйруқ берганда ва талаб қилганда қўлланилади.

You must see the doctor.

You must come in time.

3. Тақиқлашни билдиради.

You mustn't be late for the lessons.

You mustn't smoke at school.

4. Эҳтимолликни билдиради.

He must be a very good man.

It must be a very good family.

«CAN»

1. Бирор-бир иш-ҳаракатини ақил-зеҳн орқали бажара олишликни ифодалайди.

I can read and write.

He can play chess.

2. Бирор иш-ҳаракатини куч ишлатиб қила олишликни ифодалайди.

She can open the window.

He can break the log. (Тўнка, ғўла).

3. Рухсат сўрашни, рухсат беришни ёки тақиқлашни ифодалайди.

Can I leave my bag here?

Can I take your dictionary?

You can come at any time.

You cannot smoke here.

4. Can модал феъл бирор ишни қилишга имконият борлигини ёки йўқлигини ифодалайди.

I cannot go with you. I have to stay at home as my mother ill.

I have a lot of time. I can help you.

«MAY»

1. Бирор бир иш-ҳаракатнинг натижасини юзага чиқишига ҳеч қандай тўсқинлик йўқлигини билдиради.

I may show you this book.

2. Рухсат сўрашни ёки рухсат беришни ифодалайди.

You may take my book.

May I take your dictionary? -Yes, you may. , No, you mustn't (can't)

You may go for a walk.

3. Эҳтимолликни билдиради.

They may come tomorrow.

He may be at home now.

VI. Presentation of the new material:

Инглиз тилидаги унли ва ундош ҳарфларнинг ўқилиши

Инглиз унлиларининг ҳар бири ўзига хос ўқилиш хусусиятига эга. Аниқроғи улар бир неча хил кўринишга эга. Бу асосан улар иштирок этган бўғин урғу билан ўқилишига боғлиқдир.

1 тип бўйича унли ҳарфларни урғули бўғинда ўқилиши:

А) Сўзнинг охирида, агар унли сўз таркибидаги ягона унли бўлса. Бундай ҳолда, жумладан, E, e (i:) унлиси (i:) тарзида ўқилади:

Me (mi:) менга, мени

Be (bi:) бўлмоқ

Б) Битта ундошдан олдин келса, у одатда (i:) ўқилади ва ундошдан кейин келган(i:) эса ўқилмайди:

Pete (pi:t) – Пит (исм)

2 тип бўйича унли ҳарфларни урғули бўғинда ўқилиши:

А) содда таркибли сўзда сўз охиридаги ундошдан аввал келса, бундай ҳолларда E, e унлиси (e) тарзида талаффуз қилинади:

Ten (ten) - ўн

Pen (pen) – ручка

Б) агарда урғули бўғиндаги унли кейинги унлидан бир ёки бир неча ундошлар билан ажратилиб турган бўлса:

Middle (medl) – аралашмоқ

тарзида талаффуз қилинади.

1 тип да ўқилиши (i:)	2 типда ўқилиши (e)
Pete	Ten
Me	Pen
be	bed

Талаффуз машқлари:

i:	e:	l
Dee-deed-deep	Ten-pen	Let-tell
Be-been-beet	Den-men	Led-bell
Me-meed-meet	Ted-bed	Leep-peel
	Net-vent	

I, ai, s, z, w ҳарфларининг ўқилиши

i	ai	s-z	w
Dip	mait-mai	set-zed	wi:
tip	taim-tai	pens-penz	wi: l
bit	faiv-fai	si:s- si:z	wit
it		si:ts – si:dz	wai

S ҳарфининг ўқилиши “S” ўқилиши:

А) ундош ҳарфлар олдидан:

Test (test) синов, назорат иши;

Б) Сўз бошида:

Sit (sit) ўтирмақ

Send (send) юбормоқ.

В) Сўз охирида, жарангсиз ундошдан кейин:

Liests (liests) рўйхатлар

Г) Иккита ss ҳарфи келганда:

Bess (bes) аёл исми.

S ҳарфининг ўқилиши “Z” ўқилиши:

А) сўз охирида жарангли ундошдан кейин келса:

Pens (penz) ручкалар;

Bees (bi:z) арилар.

Б) Иккита унли ҳарф орасида келганда:

Visit (vizit) ташриф буюриш, визит.

Z ҳарфи доимо “Z” тарзида ўқилади.

I, i (ai), Y, y (wai) товушларининг урғули бўғинларда қуйидагича ўқилади:

(i)	(i: -i)	(ai)	(ai)
tin	pete-pit	time-tie	my-mine-type
pit	bede-bid	pine-pie	by-five-life
in	teen-tin	life-lie	
it	feet-fit		

A, a (ei) ҳарфининг урғули бўғинларда ўқилиши:

1 - типда ўқилиши	2 - типда ўқилиши
Plane	Plan
Name	Man

Ai, ay ҳарф бирикмалари (ei) тарзида ўқилади:

Main (meɪn) – бош, асосий

Spain (speɪn) – Испания

May (meɪ) - май

Day (deɪ) – кун

Ea ҳарф бирикмаси (**i:**) тарзида ўқилади:

Please (pli:z) – марҳамат, илтимос.

k ва **g** ҳарфларининг ўқиши:

(k)	(g)	(k-g)
can-cake	gap-bag	back-bag
came-make	gave-beg	lack-lag
keep-peak	give-big	sick-big

Sh, ch, th ҳарф бирикмаларининг ўқиши:

sh	ch	th
she-fish	chess	theme-thee
shy-dash	chain	thin-then
sheep-dish	fetch	faith-bathe

Инглиз тилидаги унлилар асосан 4 та тип асосида ўқилади. Қуйидаги жадвалларга қаранг:

I ва **II** тип асосида унли ҳарфларнинг урғули бўғинларда ўқиши жадвали

Ҳарфлар	a	o	e	i	y	u
I	[eɪ] name	[ou] note	[i:] be	[aɪ] fine	[aɪ] my	[ju:] tune
II	[æ] flat	[o] not	[e] pen	[ɪ] sit	[ɪ] myth	[ʌ] cup

Талаффуз машқлари:

A	A-a:	A-ae	w	w-v	oi
Up-cup	Cut-cart	Hum-ham	We	Wet-vet	Boy-toy

Us-bus	Duck-dark	Fun-fan	Week	Wine-vine	Coy-coin
Un-bun	much-mark	Bun-ban	Wine	West-vest	Toy-point
Ugly-hurry	buck-bark	Cup-cap	Wake	Very-well	

III тип асосида унли ҳарфларнинг урғули бўғинларда ўқилиш жадвали

харфлар	a	o	e	i	y	u
III	[a]	[o:]	[ə:]	[ə:]	[ə:]	[ə:]
	large	fork	term	firm	Byrd	fur
	катта	вилка	семестр	фирма	Одам исми	жун

Талаффуз машқлари:

[ə:]	[ə:] - [o]	[ə:] – [e]	[ou]
Fur-firm-first	Burn-born	Burn-ben	Burn-bone
Sir-burn-burst	Turn-torn	Turn-ten	Turn-tone
Her-turn-thirst	Cur-corn	Bird-bed	Cur-cone

IV тип асосида унли ҳарфларнинг урғули бўғинларда ўқилиш жадвали

харфлар	a	o	e	i	y	u
IV	[eə]	[o:]	[iə]	[aiə]	[aiə]	[jue]
	Mary	more	here	fire	tyre	during

VII. Home work:

To learn all the new words of the lesson.

Written translation and retelling of the text on specialty (Antiquity)

In addition, to do grammar exercises.